

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 240

Maribor, torek 21. oktobra 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasi po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Ljubljanski morilci zasačeni

PRI JEZERSKEM STA SINOČI DVA OROŽNIKA NALETELA NA TRI NEZNANCE, KI STA JIH SMATRALA ZA BREZDVOVNO IDENTIČNE Z MORILCI CARINIKA PANTELIČA. — V BITKI, KI SE JE RAZVNELA, JE BIL EDEN MORILEC UBIT, EDEN RANJEN, TEŽKO RANJENA PA TUDI OBA OROŽNIKA. — RANJENI IN TRETJI MORILEC STA V TEMI POBEGNILA.

Ali revizija mirovniških pogodb ali ne?

Zadnje čase je vprašanje revizije mirovniških pogodb skoro stalno zopet na tapetu. Hitlerjevci in tudi druge stranke v Nemčiji, Heimwehrovci v Avstriji, madžarska gentry, bolgarski makedonstvujušči, Italija, ki podpira vse, kar je stvarjeno proti Mali antanti in Franciji — vse to se je združilo v en sam velik orkester, ki stalno igra samo eno melodijo: revizija mirovniških pogodb, revizija mej! Zato ne bo odveč, ako si vprašanje nekoliko podrobneje ogledamo.

Kakor po vsaki vojni, tako se je tudi po svetovni pričela pregrupacija političnih sil. Novo stanje je ustvarilo nove težnje in nove interese. Poprejšnji svet starega ravnovesja je propadel, novi, ki še nastaja, išče rešitve na docela drugih, sočasnosti odgovarjajočih osnovah. Bivši zavezniki si postajajo nasprotniki, nasprotniki prijatelji. Podlago vsemu pa tvori v prvi vrsti — priznajmo si odkrito — zadovoljstvo, odnosno nezadovoljstvo z rezultati mirovniških pogodb in z obstoječim stanjem. Tako bi lahko vse države, ki so se udeležile svetovne vojne, razdelili na zadovoljne in nezadovoljne. Nezadovoljne so v prvi vrsti vse tiste, ki so vojno izgubile, to so Bolgarija, Madžarska, deloma Avstrija ter Nemčija.

To je prva skupina nezadovoljnih držav, ki se ne more sprijazniti s tem, da so se ji vzele nekatere istorodne ali tujerodne pokrajine. K njim pa prištevamo lahko še druge, ki niso vojne izgubile, pa vendar s svojimi mejami niso zadovoljne. Voditeljica te skupine je Litva. Docela poseben položaj pa zavzema na tej strani še Italija kot edina nezadovoljna zmagovalka in velesila. Rezultati svetovne vojne so jo razočarali zato, ker ni dobila novih kolonij in ne more zavzemati enakega položaja v svetovnem političnem koncertu kakor ostale močnejše in bogatejše velesile. Ker si ne upa pričeti boja s tisto silo, ki razpolaga z večino kolonijalnih mandatov, t. j. z Veliko Britanijo, išče terena za razširjenje in ojačanje svojega imperija pred vsem tam, kjer misli, da bi ji moglo najlažje uspeti — na vzhodnih obalah Jadranskega morja. Samo tako je tedaj mogoče razumeti, da je tudi Italija na strani nezadovoljnih in na strani tistih, ki so za revizijo mirovniških pogodb.

Toda še več. Italija je postala celo vodilna sila cele skupine držav, ki postavlja zahtevo po reviziji in njena politika, ki jo daje ostalim, je te šele opogumila, da vedno češče nastopajo za revizijo. Tako govori Madžarska vedno bolj neženirano o potrebi spremembe trianonske pogodbe v njeno korist, Nemčija pa o nujnosti ukinitve poljskega koridorja in spremembi meje v Gornji Šleziji. In interesantno, te zahteve so našle zagovornike, seveda le posamezne, tudi v tistih dveh velesilah, ki sta najbolj zainteresirani na tem, da pogodbe ostanejo. To so posamezniki v Angliji in

Kranj, 21. oktobra. Sinoči kasno ponoči sta orožnika Šnuderl in Meglič na patroliranju naletela v Kokri pri gostilni Kanonir na tri mlade neznane ljudi. Njihova zunanost se je popolnoma ujemala z opisom, ki ga je ljubljanska policija razposlala o morilcih carinskega blagajnika Panteliča. Orožnika sta jih pozvala, naj se legitimirajo. Mesto legitimacij pa so tuji v hipu izvlekli revolverje in začeli streljati na orožnika, ki sta bila takoj že od prvih strelcev ranjena. Vkljub temu sta pa uporabila puški in tudi oddala par strelcev. Eden neznanec je bil pri tem ubit, drugi ranjen, tretji pa je ostal nepoškodovan. Tema dvema se je posrečilo uiti, ker sta bila orožnika tako težko ranjena, da ju ni sta mogla zasledovati, domačini pa so bili od streljanja tako zbegani, da v prvem hipu ni nihče vedel, kaj se godi. Ko so se pa zavedli, je bilo že prekasno, ker sta se oba neznanca že izgubila v temi. Ranjena orožnika so z avtomobilom odpeljali v ljubljansko bolnico.

Kranj, 21. oktobra. Tekom noči so se izvedele še sledeče podrobnosti: kaplar Fr. Šnuderl in orožnik Fr. Meglič stanice Jezerske sta proti pol 11. uri šla po cesti od Jezerskega proti Kranju. V bližini gostilne »Pri Kanonirju« v Podlogu pri Jezerskem sta

v temi opazila tri mlade ljudi, ki so šli po cesti proti meji.

Ker se jim je trojica zdela sumljiva, sta snela puški in jih hotela pozvati, da se legitimirajo. Čim pa so neznanca začuli povelje »stoj!«, je eden od njih že dvignil revolver in brez vsake besede ustrelil proti orožnikoma.

Zadel je Megliča v desno stegno. Orožnika sta bila v tem hipu trdno prepričana, da imata pred seboj ljubljanske morilce. Ranjeni Meglič je klečnil na tla, ni pa izpustil iz rok puške, ampak je pomeril proti neznanecem, ki so skočili vsak na svojo stran. Skoro v istem hipu ste počili puški obeh orožnikov, pa tudi iz treh revolverjev je počilo. Morilci so skušali ubiti oba orožnika. Po prvih streljih iz revolverjev so menjali položaj. Eden je skočil v smeri proti Jezerskemu, druga dva v smeri proti Kokri. Z obeh strani so

morilci otvorili na oba orožnika koncentričen ogenj.

Na tleh ležeči Meglič je naperil puško proti onima, ki sta se umikala proti Kokri. Že z drugim strelom je smrt-

no pogodil enega izmed njih, da je obležal mrtev na cesti. Drugemu se je posrečilo, da je pobegnil v temo. Medtem pa je kaplar Šnuderl obrnil svojo puško proti tretjemu, ki se je umikal proti Jezerskemu.

Pogodil ga je z drugim strelom, morilec je zastokal in padel na tla.

Šnuderl se je pognal za njim, v tem hipu pa se je zabliskalo iz teme, kaplar Šnuderl je začutil skelečo bolečino v trebuhu in se je zgrudil v hudih bolečinah. Ranjeni morilec pa se je v tem dvignil in ko je videl, da mu ranjena žandarja ne moreta več slediti, se je zavlekel v grmovje ob cesti.

Vse to se je odigralo v par sekundah. Ugotovilo se je pozneje, da so morilci oddali 8 do 10 strelcev, orožnika pa šest. Na streljanje so prihiteli iz bližnje gostilne prestrašeni ljudje, ki

so našli oba orožnika v krvi.

Prenesli so ju v najbližjo hišo in za prvo silo obvezali, nakar ju je sin veleposestnika Ofterja s svojim avtomobilom odpeljal v Kranj. V kratkem je bila alarmirana vsa okolica, ker se je bliskovito raznesla vest, da so ljubljanski morilci napadli orožnike. Može in fantje so se oborožili z lovskimi puškami. Tudi finančna straža je bila alarmirana, prihiteli so ostali orožniki z Jezerskega in po izdelanem načrtu se je pričelo zasledovanje. Proti meji so bili razpostavljeni močni oddelki orožnikov, finančnih stražnikov in domačinov. Tudi

v Kranju je mladi Ofter alarmiral orožniško poveljstvo

in ob pol 12. so že hiteli vsi orožniki, ki so bili razpoložljivi, na avtomobilu Ofterja in moštvenem vozu Kranjskega gasilnega društva. Po celi kokrski dolini je bilo tekom noči

organizirano sistematsko zasledovanje

in vse je prepričano, da bo v najkrajšem času uspelo, oba pobegla morilca spraviti v roke pravice.

Ranjena orožnika sta bila iz Kranja, kjer jima je bila nudena prva zdravniška pomoč, kmalu po 12. ponoči odpeljana v Ljubljano v garnizijsko in odtam v splošno bolnico. Pogumna orožnika sta deležna splošnih simpatij.

Pri obeh je bila potrebna nujna operacija,

ki je bila izvršena ob dveh ponoči in

sicer pri Megliču na desni nogi, ki jo ima prestreljeno kakih 20 cm nad kolonom, pri Šnuderlu pa na trebuhu, kjer ima ped pod popkom proti kolku rano od 8 mm revolverskega strelca. Operacijo je izvršil primarij dr. Blumauer. Megličeva rana je lažjega značaja. Ker je šel strel samo skozi meso. Težja je Šnuderlova, vendar upajo, da bo okrevala.

LJUBLJANA, 21. oktobra. Čim je prejela ljubljanska policijska uprava vest o spopadu v Kokri, je ob pol 2. zjutraj odbrzela z avtomobilom proti Jezerskemu komisija s pol. inspektorjem Žajdelo, komisarjem dr. Kosom in nekaterimi agenti.

Boj s preostalima morilcema v gorah

Kranj, 21. okt. Davi krog pol 9. je prišlo visoko v gorah nad Jezerskim med orožniškimi oddelki in obema morilci, ki sta ponoči pobegnila, do

nove strelske bitke,

pri čemer je padlo krog 5 strelcev. V dolini so se jasno razločevali strelji iz revolverjev in karabink. Prebivalstvo je prepričano, da je prišlo do novega spopada z banditi, ki sta vkljub temu, da je eden ranjen, bežala proti meji. Podrobnosti še niso znane.

Kdo je ustreljen morilec?

Kranj, 21. okt. Morilec, ki ga je nočoj ponoči ustrelil orožnik Meglič, je 26 do 30 let star, srednje, vitke postave, in po zunanosti soditi

dlijak

Pri njem niso našli nobenih dokumentov iz katerih bi se dala doznati identiteta. Našli pa so pri njem 3 žepne robčke z monogramom »A. L.«, 8 šilingov in 3 dinarje. Pri njem so našli tudi specialno karto za pokrajino med Ljubljano in Celovcem. Dozdajna pot je na karti točno zarisana. Gotovo je sedaj že, da so vsi trije res morilci Panteliča.

Danes dopoldne so avstrijske oblasti

aretirale moža,

ki je očitno bil z banditi v zvezi. Izročen bo jugoslovenskim oblastim, da bo konfrontiran z ustreljenim in se bo tako ugotovila identiteta.

Ob času, ko zaključujemo list, bitka nad Jezerskim še traja.

v Franciji, Lord Rothermeere je v tem znan in v Angliji ni docela osamljen, kakor se pri nas napačno misli. Glede korekture med Nemčijo in Poljsko se pa oglašajo posamezniki tudi v Franciji. Tako je n. pr. vseučiliški profesor Renée Martel, bivši lektor francoščine v Ljubljani, nedavno napisal knjigo, kjer odločno nastopa za odstranitev poljskega koridorja in za vrnitev Gornje Šlezije Nemčiji.

Nepobitno dejstvo je tedaj, da postajajo glasovi, ki se zavzemajo za revizijo mirovniških pogodb, vedno številnejši. Med temi glasovi pa moramo razločevati dvojevrstne, tiste, ki so za svora-

zumuo mirno revizijo in tiste, ki so za spremembo z orožjem. Toda izgledi prvih kakor drugih so zelo minimalni. Na prostovoljno revizijo danes niti misliti ni. Nobena prizadetih držav so ne bi spustila v kakršnakoli pogajanja glede odstopa delov svojega integralnega suverenega ozemlja. Začeti vojno in ž njo izsiliti revizijo bi pa bila silno riskantna in problematična zadeva. Celc Anglija, ki ni baš nepristopna idejam revizije, postavlja takele pogoje: 1. V računanje poljskega koridorja še ni vključeno. Pogoji mirovniških pogodb morajo ostati v veljavi, ako se Nemčija in Poljska sami drugače ne sporazumeja. 2. Veštev

načrt je uveljavljen, ker so ga podpisale vse prizadete države. 3. Dojčila trianonske pogodbe morajo ostati istotako v veljavi. Spremene se lahko le sporazumno med Madžarsko in Malo antanto. 4. Restavracija Habsburžanov na Madžarskem je mogoča, če privolijo k temu vse prizadete sile, če se s tem ne bi motil mir uiti notranje niti zunanje in če se o tem ne bi nameravala obnoviti zveze Avstrija-Ogrska. 5. Razorožitev se mora postopoma izvesti. In ker je Anglija danes sila, preko katere vsaj trenutno ni mogoče, da revizije mirovniških pogodb še zelo dolgo ne bo prišlo, in kdo ve, kakšen bo razvoj do takrat?

Italija v letu 2000

V bruseljskem dnevniku »Peuple« je objavil znani češki pisatelj Karel Čapek letos 12. avgusta zanimivo satiro na fašistično Italijo, ki jo tu prinašamo v prevodu.

Med tem, ko so države južne Evrope preživele mnoge notranje politične zmede, je bila Italija vse stoletje vladana po resnem in plodonosnem despotizmu svojega duceja, katerega pravice so prehajale od očeta na sina. Italijanski kralj je bil več ali manj le simbol suverenosti, posebno o priliki raznih proslav, otvoritev novih železnic in drugih javnih ustanov.

Leta 1966. je Mussolini II. napovedal zlati vek in je s posebnim ukazom pod kaznijo deportacije najstrožje prepovedal vsako ubožstvo. Mussolini III. je v imenu Italije anektiral vse mirje ozvezdja Navire, Licorno in Andromede, kar bi bilo skoraj izzvalo vojno med Italijo in Francijo. Mussolini IV. je že nekaj časa po nesreči mrtev, ker je hotel dokazati, da zamore že samo njegova prisotnost prepričati in zaustaviti bruhanje ognjenika Etna. Njegov naslednik Mussolini V. je trenutno deček treh let. Sedanji kralj Alberto Umberto II. opravlja zanj regentske posle.

Loyalni merodajni italijanski krogi so skrajno vznemirjeni in v velikih skrbah, da kralj ne bi izkoristil ducejeve mladoletnosti v svojo korist in si ne bi prisvojil kakšnih posebnih pravic, ki mu ne pritičejo. Posebno se pa bojijo, da kralj-regent ne bi dovolil parlamenta in razpisal splošnih svobodnih volitev. Vsled tega pripravljajo zakon, po katerem bo mladi duce lahko postal polnoleten že s petim letom in tako prevzel usodo Italije v svoje lastne močne roke.

Sveta stolica se s tem predlogom strinja, zahteva pa, da se kardinalu Sotti prizna pravica sodelovati pri nedolžnih igrah mladega duceja. Mladi duce Mussolini V. je povsod nepopisno priljubljen in popularen. Povod so znani nekateri njegovi znameniti izreki, kakor n. pr.: »Italija mora biti edina gospodarica Sredozemskega

morja!« Italijo morajo vladati ljudje akcije, ljudje močne volje in osebne-ga junaštva, ne pa politične mevžel! »Salala, ejaja, bubu...« Vsi ti reki so bili sprejeti povsod z nepopisnim navdušenjem in so postali najvišje politične maksime. Tudi vse inozemstvo se skuša ravnati po njih.

Tri četrtine sedanjega prebivalstva Italije so turisti. največ Angleži in Amerikanci. V Florenci, Sieni, Peruziji in v drugih večjih mestih so bili na zahtevo nacionalistov nedavno nastavljeni tolmači za italijanski jezik, da bi se jih mogli poslužiti Italijani, kadar bi kdo slučajno prišel v Italijo.

Izvzemši državno uradništvo, članice vlade in vodstvo stranke, so v teku stoletja pobegnili vsi Italijani preko meje. Spočetka je hotela vlada s silo preprečiti to izseljevanje (ki so ga povzročile pred vsem politične razmere), potem pa je spoznala, da zamore roditi velike in ugodne posledice, ker pomeni mirno invazijo Italijanov v druge države in poitalijančenje vesoljnega sveta. Tako vda sedaj rimska vlada, da bodo v nekaj desetletjih vse države na svetu tako poitalijančene, pacificirane in kultivirane, da jih bo Italija mirno mogla anektirati.

Omembe vreden je tudi dogodek ki se je nedavno odigral v Rimu. Tam se je sivolasi starček predrznil javno trditi, da je bil neki Mazzini največji mož italijanske zgodovine. Ugotovilo se je, da je to bil Angelo Tosti, poslednji univerzitetni profesor v Italiji. Bil je seveda po ogorčenem občinstvu pretepen in aretiran. Na potu v zapor je na še nepojasnjen način izginil, bil na je pozneje mrtev potegnjjen iz Tibere. Njegovo truplo je bilo pokrito s 137 vohodlajih z noži. Ljudje, ki so našli profesorjevo truplo, so hrzobjavno izrazili svojo neomejno vdanost velikemu duceju. Z ozirom na ta dogodek so bile strogo prepovedane vse izjave zasebnega mnenja.

Vsa država je vsled tega neskončno navdušena in veruje v veliko in sijajno bodočnost Italije.

odlične knjige svetovne literature, ki jih je letos nabavila »Ljudska knjižnica« v izredno velikem številu. »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu posluje vsak teden 4 krat in se vedno sprejemajo novi člani proti primerni legitimaciji. Knjižnica pa tudi kupuje leposlovne knjige antikvarično in je treba ponudbe nasloviti v Narodni dom, ali pa nakup ponuditi med uradnimi urami.

Profesor Warnier v Mariboru.

V nedeljo je prispel v Maribor profesor za francoski jezik na zagrebški univerzi, gospod B. Warnier, ki je s tukajšnjim »Francoskim krožkom« že v večletnem stiku in zato tem bolj dobrodošel gost. Zvečer je imel v Zadržni banki predavanje o Algeriji, kateremu je prisostvovalo razmeroma zelo lepo število odličnega občinstva in zvestih poslušalcev. Predavatelj nam je podal kratak zgodovinski pregled te pokrajine od srednjega veka do danes in pri tem povdaril zlasti sledeči dve dejstvi: 1. da je francoski narod z oboroženo silo nastopil proti roparskim sultanom Algerije šele, ko je bil ponovno brez povoda in na najkrutejši način razžaljen; 2. da se je le po naključju iz tedanjega vojnega pohoda razvila trajna zasedba te deloma rodovitne afriške dežele, ki je tako po lastni krivdi postala francoska kolonija: letos baš poteka 100 let, odkar je izgubila svojo samostojnost. Nato je g. profesor govoril še o gospodarskih in kulturnih razmerah v Algeriji ter zaključil velezanimivo predavanje s serijo projekcijskih slik iz Algerije, Tunezije in Maroka.

Vsem, ki so preleli brošuro o Koroški. Oblastni odbor Narodne Odrbane v Mariboru prosi vse, ki so prejeli od nje brošuro o koroškem plebiscitu, pa jim je preveč, plačati zanjo 2 dinarja, naj je ne vračajo, ampak jo naj odstopijo kakemu znancu ali prijatelju, ki bo malenkostni znesek 2 Din za knjižico odposlal.

Mariborski in dnevni drobiž

Nedeljski likof na Pohorju

Zgradba Počitniškega doma mariborskih mestnih uslužbencev na Pohorju je v toliko napredovala, da se je že pričela prekrivati. Iz tega razloga je priredila zadruga na stavbi zaposlenim delavcem v nedeljo 19. t. m. običajni likof, katerega se je udeležila tudi večina članov zadruga. Ker je bila proslava določena le za ožji krog delavcev in članov ter javnost ni bila o tem z nikako reklamo obveščena, so se maloštevilni mimoidoči izletniki čudili, ko so zagledali zgradbo v zastavah in zelenju, na terasi pred domom pa prav pristrčno zabavo udeležencev.

Maribor in vso Dravsko dolino je pokrivala gosta megla, v višini pa je bil krasen solnčni dan brez vsakega oblaka in vetra. Razgled v dolino je zakrivalo ogromno megleno morje, iz katerega so moleli vrhovi Boča, Donačke gore in drugih hribov. Prvi gostje so prispeli že pred 9. uro na stavbišče in si takoj ogledali zgradbo, člani odbora pa so jim pojasnjevali še nadaljno notranjo ureditev, katera je sedaj vidna le v načrtu. Sledil je tudi ogled posestva samega, kjer je vsakdo našel kak kotiček, kamor je mogoče postaviti klopico z mizo, ležišče za solnčenje, pršne kopeli in slično. Po vrnitvi k zgradbi je predsednik zadruga g. Ing. A. Černe pozdravil navzoče člane in delavce s kratkim nagovorom in izrazil željo, da bi delo na stavbi tudi do dokončanja lepo napredovalo, da bo imelo članstvo, kakor tudi drugi obiskovalci že pričetkom junija prihodnjega leta možnost uživati ugodnosti novega doma. Nato se je razvila lepa domača slavnost ob mali zakuski, med katero je spregovoril par besed tudi podpredsednik zadruga, omenjajoč zgodovino osnovanja zadruga, iskanja posestva in trud predsednika za napredek zgradbe. Veselemu odzdravu se je pridružila še domača godba, ki je plesa željne vzdignila, da so se zavrteli po plesišču pred kočjo. Na hitro se je formiral pevski zbor, ki je s krasnim popevanjem povzdignil razpoloženje navzočih. Ob najboljšem razpoloženju se je proslava zaključila po 13. uri, nakar so se pričeli prvi vračati v dolino. Mnogi pa so še ostali in se solnčili po bregu za domom, vsi pa so bili enoglasnega mnenja, da je prostor idealno izbran, kočja izvrstno zasnovana, da je treba vsakega morebitnega nasprotnika lepe zgradbe le privedi do nje, pa bo gotovo postal njen najboljši propagator.

Ob splošni proslavi otvoritve se bo lahko vsakdo prepričal o vseh zgornjih navedbah in občudoval smotreno lego in ureditev doma. Prva nova zgradba na Pohorju bo pospešila tuški promet in gotovo našli posnemovalce, kar mora vsak obiskovalec Pohorja le želeti.

Iz šolske službe.

Za suplenta moškega učiteljišča v Mariboru je imenovan g. Joško Trobej, diplomirani slušatelj višje pedagoške šole.

Iz železniške službe.

Za zvaničnika II. kat. 3. skup. so postavljeni: adm. zvaničnik Vekoslav Majerič v Mariboru gl. kol.; tov. prevodnika Frančišek Marin in Martin Matjašič, Maribor, gl. kol.; kretnik Anton Koželj, Sv. Lovrenc na Poh.; premikač Janez Marčič, Maribor gl. kol.; zapisovalec vozov Ivan Liplin, Tezno; blokovnik Vincenc Greifoner, Tezno.

Plesne vaje Turističnega kluba »TRIGLAV«

se vršijo vsako sredo in soboto v hotelu »Zamor« Prijave se še sprejemajo! 2958

Iz moške kaznilnice.

Za paznika zvaničnika v tukajšnjih moški kaznilnici je imenovan dosedanji paznik služitelj Roman Stramič.

Himen.

Na Brezjah se je poročil pred dnevi g. Franc Bernot, poštni uradnik v Mariboru, z gospico Zofijo Majer, poštno uradnico iz Maribora, hčerko poštnega kontrolorja g. A. Majerja. Kot pričel sta fungirala g. Miško Cizelj, nadučitelj v kaznilnici in zlatar g. Karel Tratnik. Bilo srečno!

KINO

Grajski:

Samo še par dni prvovrsten vesel spored

Kabinet dr. Lari-Fari

150% nemška veseloigra. Dunajski humor. Kot predigra: 1. Pevci mojsiri 2. Pustolovine zaljubljene žabe.

V predpripravi: »Sinji anđeli«

Union:

Danes

Dvoje src v 3/4 taktu

Willy Forst Gretl Thelmer

Prvovrsten vesel 100% nemški zvočni film

Eden najboljših zvočnih filmov

Predstave v obeh kinih ob delavnih urah ob 17., 19., 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

Priznanje za zasluge.

Avtomobilski klub je na predlog mariborske sekcije imenoval za svojega častnega člana g. Petra Majdiča, veleindustrijalca v Celju. Po prizadevanju g. Majdiča, ki je bil dolgoletni član in funkcionar ljubljanskega avtomobilskega kluba, se je ustanovila dne 1. marca 1925. sekcija avtomobilskega kluba v Mariboru, ki ji je načeloval vse do meseca februarja, ko je iz zdravstvenih ozirov odložil to častno mesto, ki je združeno z obilim in odgovornim delom. Njegova zasluga je vsekakor, da se je tudi ta sportna panoga med nami ukoreninila in se krepko razvila. V prihodnjih dneh bo izročena odlikovancu diploma, krasno delo našega umetnika g. prof. Cotiča. Gospodu Majdiču naše čestitke.

Češkoslovaški narodni praznik.

Dne 26. oktobra ob 10. uri se praznuje praznik osvobođenja Čehoslovakov v dvorani pivovarne »Union«. Obrtno društvo vabi vse svoje člane, da se te proslave udeležijo v polnem številu.

Novinarski klub.

Drevi ob pol 18. uri se bo vršil v uredništvu »Mariborer Zeitung« važen sestanek.

Nova telefonska zveza Maribora z inozemstvom.

Včeraj 20. tm. je bil otvoren telefonski promet na progi Maribor—Passau. Pristojbina za navadni triminutni pogovor znaša Din 52.80, ponoči tri petine tega zneska.

Oddaja zgradbe ceste Sv. Peter—Ložane III. del

se bo vršila potom pismene licitacije dne 5. novembra pri okrajnem cestnem odboru Maribor, Koroška cesta št. 26, II. nadstr.

Glavna pošta prenovljena.

Glavna pošta, ki je bila zgrajena 1894, ni bila od takrat nič več popravljena. Letos je dobila novo obleko. Prenovljene so ves zunanje stene na zanimiv način. Fasade so brizgane v dveh barvah in sicer svetlo-žolti in temnozeleni. Vsled tega pride lepa arhitektura poslopja do popolnega izraza. Stari, provizorično zakriti grb je izginil in na njega mesto je prišel veliki A z lovorjevimi vencem. Nova fasada učinkuje s svojo lepo barvo zelo prijetno in poživlja prav močno monotonost obširnega Slomškovega trga. Glavna pošta je sedaj po prenovljenju nedvomno eno najlepših poslopij v našem mestu. Prenovljenje je izvršila naša priznana gradbenar tvrdka arh. Jelenec & inž. Šlajmer.

Danes Svengalljev cvetlični večer s popolnoma novimi eksperimenti v Veliki kavarni. 3020

Brezplačen tečaj šivanja, krojenja in vezenja na Singer šivalnem stroju se vrši v dvorani pivovarne »Union« od 24. oktobra do 8. novembra 1930. 2996

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Torek, 21. oktobra »Sveti plemen« ab A. Kuponi.
Sreda, 22. oktobra. Zaprt.
Četrtek, 23. oktobra ob 20. uri »Sen kresne noči«, ab. C. Kuponi.
Petek, 24. oktobra. Zaprt.

Iz gledališča. V četrtek, 23. tm. se bo ponovila Shakespearjeva klasična komedija »Sen kresne noči«, ki je pri vseh dosedanjih vprizoritvah dosegla časten uspeh. Sodeluje ves ansambel, celoten orkester pod taktirko g. kapelnika Herzoga, nadalje zbor in štatistarija. Delo, ki je popolnoma na novo inscenirano in opremljeno z novimi kulisami, se izvaja ob Mendelsohnovi glasbi. Radi velikih stroškov veljajo povišane dramske cene. — V kratkem se bo vršila premijera na novo naštudiranega in zrežiranega ruskega igrokaza »Dnevi našega življenja«, dela zamenitega ruskega pisatelja Andrejeva, ki je pravkar igrajo v Ljubljani ob polnih hišah. Vsebinska je zajeta večinoma iz dijaškega življenja predvojnne Rusije ter se sredi drugih dramatičnih in zabavnih prizorih odigra ganljiva dijaška ljubezenska zgodba. Režira g. J. Kovič.

Ljudska univerza v Mariboru.

Ker je g. predavatelj zadržan, se ne more vršiti v petek predavanje »Spomini na koroški plebiscit«. Prihodnje predavanje bo v pondeljek 27. oktobra. Nadaljevanje cikla »Otrok in rodbina«. G. prof. Šilih predava o vzgoli otroka v predšolski dobi.

Daljne novosti v »Ljudski knjižnici«.

Tekoči teden je prejela »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu večjo zalogo aktualnih literarnih novosti, predvsem za inteligenco, ki se zlasti opozarja na

Človeške lastnosti in sreča v ljubezni in zakonu

ZAKONSKE DIFERENCE IN NEZVESTOBA. — SREDNJI IN NOVI VEK. — ZNANSTVENE UGOTOVITVE.

Marsikdo bi utegnil misliti, da so nesrečni zakoni pojav moderne civilizacije, toda stvar ni taka. Diference med zakoni so tako stare kakor je staro človeštvo. V vseh dobah in časih in pri vseh narodih poznamo nesrečne zakone in zakonske spore. Zato pa so nekatera ljudstva že pred tisočletji omogočila zelo lahko ločitev, druga pa so uvedla množično ženstvo. Znameniti so v tem oziru bili Feničani, ki so dovoljevali moškimi, da se si vzeli več žen, vendar pa so obvezno smeli obdržati samo tisto, s katero so se najbolj razumeli. Te niso več smeli zapustiti, sicer so za vedno izgubili pravico do nove zakonske zveze.

Srednji vek, ki je bil v marsičem lažji, je bil lažnji tudi glede zakona, kajne, vendar ni dovoljeval razdirati. Vendar pa je malokdaj bilo toliko zakonske nezvestobe kakor prav v srednjem veku. Zakoni so se kršili celo z vednostjo in tiho privolitvijo zakoncev. Moderna doba je, kakor vsaka, znova načela problem ljubezni in zakona. Postavila je posebno v Evropi zelo stroga določila. V skoraj vseh zakonih evropskih držav najdemo paragrafe, ki ščitijo zakonsko zvezo med možem in ženo in nezvestobo, ako je dokazana kaznujejo. Uspeh, vsaj popoln, pa kljub temu ni dosežen.

Vprašanje zakonskega sožitja med možem in ženo je bolj komplicirano kakor so človeški paragrafi. Živo življenje se ne da ukleniti v sholastične norme. V novejšem času se je zato pričela tudi znanost intenzivneje zanimati za probleme zakonskega sožitja in vsi dosedajni izsledki so si edini v tem, da tvorijo podlago vsemu značaj iz katerega izvirajo različne lastnosti. Vse te lastnosti skupaj z značajem pa so v svojem poslednjem bistvu fiziološke in ne psihološke narave. Zelo važno vlogo igra pri

tem pred vsem seksualna struktura posameznika. Tako je n. pr. že dolgo znano, da se anestetik in sangvinka ali obratno v zakonu ne moreta dobro počutiti. Seveda pa so tu možne vse mogoče stopnje in odtenki. Popolni ekstremi so navadno bolj redki, vendar se pa najdemo povsod, pri vseh rasah in narodih ter pri vseh stanovih in socialnih stopnjah.

Kaj je prav za prav vzrok vsega tega doslej še ni bilo znano. Šele v najnovejšem času smo izvedeli za dvojje skoraj istočasnih in enakih odkritij. O enem nam poročajo iz Amerike, o drugem iz Anglije. Profesor Licord v Washingtonu in zdravnik Tulley Yonge sta mnenja, da so človeški značaji, odvisni od kemične sestave telesa. Če prevladujejo v telesu kakega človeka te tvarine, v drugem pa one, sta si različna tudi po značaju, lastnostih, sposobnostih in po seksualnem občutju. Tako so na pr. ženske, pri katerih prevladuje v kemični sestavi kalcij, hladne, včasih docela neobčutljive, moški, pri katerih zmaguje nitrogen, pa so nasprotno vročekrvni, živahni in nestanovitni. Zakon med dvema predstavnikoma teh različnih skupin tedaj že po naravi mora biti nesrečen.

Kako pa preprečiti take nesrečne zakone? Zdravnica Tulley Yonge pravi, da bi se morali vsi, ki se mislijo poročiti, poprej temeljito preiskati, h kateri skupini spadajo. Ko bi ženin in nevesta vedela, da že po telesni kemični sestavi ne spadata skupaj, se ne bi vzela. Toda zdravnica pri tem pozablja, da se zaljubljeni kljub zdravniškemu izkazu ne bodo dali tako lahko ločiti. Problem je te da tudi po teh najnovejših razkritjih še prav tako kompliciran kakor je bil doslej. So stvari na svetu, ki jih vsa človeška znanost najbrž nikoli ne bo mogla rešiti.

O afridskem plemenu

AFRIDI SO NAJBOLJ NEVARNI NASPROTNIKI BRITANSKE VLADAVINE V INDIJI.

General sir George Munn opisuje v londonskem »The Daily Telegraphu« deželo in običaje nemirnega afridskega plemena v Indiji sledeče:

Med Kabulom in prelazom Khyber se raztezata dve planoti, ki obsegata skupno tisoč kvadratnih milj. Obe planoti obstojata iz samih strmih gorskih grebenov in ozkih dolin. Na severnem delu se nahajajo Afridi, na južnem pa plemena Orakzai. Obe plemeni sta silno bojevit in že od nekdaj niste bili nikomur podložni. Le imenovani so bila vsa tamkajšnja plemena nekdanji podložna Mogulu Velikemu, pred prihodom Angležev v Indijo pa Afganistanu in Perzijcem. Sporazumno z afganskim emirom pa so bili kasneje z napredkom civilizacije uvrščeni v je britansko interesno sfero, kar je bilo tudi popolnoma logično. Afridi so namreč večji del svoje trgovine izvrševali na ozemlju Indije in preživljali dober del leta na britanskem ozemlju. Afridske mladence so vrh tega sprejemali v britansko vojsko, deloma kot obmejno milico, deloma v redne britansko-indske čete, odkoder pa so za časa vojne vedno pobegnili.

Velika Britanija ni nikdar stremela za tem, da bi Afride podjarmila, dokler so bili mirni. Njihovi poglavarji so dolga leta živeli celo v najlepših razmerah z britanskimi oblastmi, s katerimi so celo sklepali sporazume. To razmerje je trajalo do l. 1897., ko so brez razloga napadli Khyberski prelaz. Britanske oblasti so se tedaj odločile za kazensko ekspedicijo. Po ostrih borbah so morali Afridi sprejeti vse diktirane jim obveznosti, zlasti pa, da bodo od sedaj naprej mirovali. In Afridi so svojo besedo res tudi držali vse dotlej, dokler jih ni bivši afganski kralj Amanulah vnovič zapletel v boje z britanskimi četami.

Velika Britanija je sicer mnogo storila za Afride. Dala je celo sinove njihovih poglavarjev izsolati v Pešavarju. Posle-

dica tega pa je sedaj, da oni sedaj agitirajo v dolini Pešavarja proti britanski upravi. Štiri možnosti obstojajo, da se reši afridska nevarnost. Prva je naprava utrdb sredi njihovega teritorija, do katerih bi vodile avtobusne ceste. Druga, da se zahteva in dobi od Afridov odškodnina in sicer v puškah, denarju in talcih, kar se jim naj vzame tudi siloma, ako sami ne bi na to pristali. Sicer pa je to stari način podjarmljenja, ki stane mnogo žrtev in denarja in dandanes tudi ni več prikladen. Tretji način je, da se okupira del afridske zemlje, četrti pa, da se Afridom prepove vsako trgovanje v Indiji, tako uvoz kakor tudi izvoz.

Indska vlada se za enkrat še ni odločila. Verjetno pa je, da se bo odločila za tretji ali četrti način, morda tudi za kako kombinacijo teh dveh sredstev. Gotovo pa je, da se bo morala pri tem ozirati tudi na občutljivost Afganistana, ki se je vedno mnogo zanimal za stališče Anglije napram Afridom.

Skrivnostna pošiljka — 12.000 kg strupa.

Kriminalni policiji v Kölnu je uspelo zapleniti pri neki spedijski družbi 12.000 kg raznih vrst strupa, največ strihnina. Pošiljka je bila deklarirana deloma kot šibre deloma kot kemikalije. Kot odpošiljalec je bila naznačena tvrdka »Davis & Co.« v Godesbergu. Strup bi bil zadostoval za uničenje prebivalstva velikega mesta. Policija sedaj preiskuje, kdo je dejanski odpošiljalec skrivnostne pošiljke in v kake svrhe je bila namenjena.

Zvišana nagrada.

»Postrešček, pridite na kolodvor, danes pride moja tašča. Tu imate net dinarjev.«

»In če ne bo prišla?«

»Potem Vam bom dal še pet dinarjev.«

Drobiž iz Slovenske Bistrice

Pretep med drvarji. — Nova sokolska ednica na Pohorju.

Sodišču je bil pred kratkim izročen Bosanec Dujić, po poklicu drvar, kot glavni krivec velikega pretepa neke noči preteklega tedna. Pri grofu Attems v Slov. Bistrici je bilo na njegovih posestvih na Pohorju zaposlenih precejšnjo število Bosancev za opravljanje lesa k riži. Med domačimi drvarji in temi Bosanci so vladala že dalje časa nesporazumljenja. Pretekli teden so Bosanci s svojimi konjički delo dovršili in mislili oditi. Pred odhodom pa je prišlo do krvavega obračunavanja, katerega žrtve so bili dva težko in dva lažje poškodovana drvarja, oba iz občine Kebelej na Pohorju. Odhajajoči drvarji Bosanci so se opili in ponoči vdrli v ležišče domačih drvarjev, ter izzvali pretep. Imenovani aretirani Dujić je bil najbolj nasilen. Upamo, da bo eksemplarično kaznovan v znak, da si je iskanje pravice na lastno pest prestopak, ki se občutno kaznuje.

Včeraj 19. t. m. je bila na novo blagoslovljena prastara cerkva Sv. Marjete, podružnica slovenjebistriške fare. Cerkev stoji med samimi vinogradi na pobočju Pohorja in je vidna daleč tja na ptujsko polje.

Včeraj je bila tudi ustanovitev novega Sokola kr. J. v Keblju pri Oplotnici. V glavnem so se potrudili za ustanovitev šolski upravitelj Pavlič v Keblju in Sokol v Oplotnici, ki je novi edini tudi podaril drog in bradljo.

V nedeljo 12. tm. je bila slovesna otvoritev novega vodovoda v idlični lepi vasi v Tinju na Pohorju. Desetletje so gojili vaščani željo, napeljati si vodovod. Po dolgem oklevanju in težavah radi denarja so se občinski očetje pod vodstvom župana g. Ferka končno odločili zgraditi vodovod s pomočjo banske uprave in zdravstvenih oblasti. V nedeljo 12. tm. je zašumela voda skozi pipe. Že zgodaj dopoldan so ropotali avtomobili z gosti iz Maribora in Slov. Bistrice proti Tinju. Težko so sopihali stroji preko klanca v Visolo in drugih ter napolnili ob zvokih domače godbe obstali pred šolo in župniščem, kjer jih je pozdravil g. župnik. Ob ednajsti uri so zapeli zvonovi in ob množični udeležbi domačinov se je pričela blagoslovitev. Najprej je župan Ferk pozdravil navzoče, posebno g. upravnika Zdrav. doma v Mariboru, dr. Vrtovca, stavbenika Živica, ki je vodil gradnjo, in druge. Po pozdravu je domači župnik blagoslovil vodovod. Govoril je tudi še g. dr. Vrtovec, ki je v poljudnih besedah razložil pomen vodovoda, o higijeni na vasi in med kmečkim ljudstvom. Lepemu govoru je sledil aplavz, ki dokazuje razumevanje naših ljudi. Po blagoslovu je bil v župnišču slavnosten banket, katerega se je udeležilo precejšnje število povabljenih domačinov in tujcev, ki so pripomogli h gradnji oziroma dovršitvi vodovoda. Prečitana je bila tudi brzobjavna čestitka sreskega načelnika, ki je bil osebno zadržan.

Zlata podlaga večja — dolg manjši.

Včeraj 15. tm. se je vršila seja upravnega odbora Narodne banke, v kateri je bilo ugotovljeno, da se je od 8. oktobra 1929 do 8. oktobra 1930 zlata podlaga povečala za 3 milijone predvojnih zlatih dinarjev, in da se je na drugi strani državni dolg zmanjšal za nad 100 milijonov dinarjev.

Podpore za brezposelne v Rusiji ukljnene.

Sovjetska vlada je ukinita sistem dajanja podpor brezposelnim. Obenem pa so dobile borze dela po vsej državi naročilo, da morajo registrirati vsakega delavca, ki je za delo sposoben, in da morajo zbirati delavske moči, ter jih pošiljati tja, kjer so najbolj nujno potrebne.

Eksplodija v nebotičniku.

V Los Angelesu je nedavno strašna eksplozija uničila nebotičnik, pri čemur je bilo več mrtvih in 40 ranjenih.

Sport

Lahkoatletski miting ISSK Maribora in SK Rapida.

ISSK Maribor in SK Rapid priredita v nedeljo, dne 26. tm. ob 8.30 na igrišču SK Rapida svoj letošnji klubski miting. Tekmovanje se bo vršilo v sledečih disciplinah: 1. tek 100 m; 2. met diska; 3. tek 200 m; 4. skok v daljavo; 5. tek 800 m; 6. skok v višino; 7. tek 3000 m; 8. met kroglice; 9. štafeta 4x100 m.

Lahkoatletske naprave so od JLAS odobrene. Tekališče meri 460 m in ima 4 nedvignjene zavoje ter je posuto z žlindro.

Tekmovanje brez handikapa po pravilih JLAS.

Start je dovoljen le verificiranim atletom klubov JLAS.

Prijavni rok je do 25. okt. do 12. ure na naslov: Sport-Roglič ali Hoffer Edmund, Koroščeva ul. 2. Poznejše prijave le v izrednih slučajih do 8. ure dne 26. oktobra.

Mariborski zimskosportni podsavez, službeno.

V soboto, dne 25. tm. ob 15. uri se vršijo v igralni sobi hotela Orel v Mariboru sodniški izpiti za vse prijavljene kandidate. Točna udeležba vseh prijavljenцев. Istega dne ob 21. uri bo v lovski sobi hotela Orel I. občni zbor »Mariborskega zimskosportnega podsaveza«. Pokaže naj sad in plod enoletnega dela za razvoj in napredek zimskega sporta v okolišju našega podsaveza. A istočasno naj poda smernice za bodoče delovanje. Pozivamo vse člane, da pošljejo svoje delegate na prvi občni zbor.

Düsseldorfski vampir v blaznici.

Peter Kürten, düsseldorfski vampir, je sedaj v blaznici v Wedburgu, težko bolan, in po mnenju zdravnikov ne bo doživel glavne razprave, ki je določena za februar 1931. Je popolnoma apatičen, samo od časa do časa zatuli kakor zver. Ko se pomiri, prosi zdravnika, naj ga čim prej spravijo pred sodišče.

Ultravijoletni žarki in tobak.

Po vsem svetu se delajo poskusi, da bi se kadilcem kajenje pristudilo. Ponekod poskušajo to — hote ali ne hote. Bog ve! — s poslabšanjem kvalitete kadiva, drugod izrivajo kadilce iz »boljše družbe« (iz železniških vagonov, koncertnih dvoran itd.), delajo se pa tudi vsi mogoči poskusi, da bi se smodkam in svalčicam odvzel strup nikotina. Sedaj je zopet neki ameriški učenjak ugotovil, da imajo ultravijoletni žarki pod gotovimi okolnostmi lastnost, da tobaku odvzamejo nikotin, ne da bi pri tem trpel prvotni okus tobaka.

Bernard Shaw odklanja plemstvo.

V Angliji se je razvila velika propaganda, da bi slavni pisatelj Bernard Shaw bil povišan v plemiški stan. Shawu pa zadošča priznanje naroda za njegovo umetniško delovanje in je dal po svojem tajniku razglasiti, da ne sprejme nikakšnega naslova. Zadostuje mu dosežena slava in pa milijoni, ki jih je dobil za svoja dela.

Charlie Chaplin pripravlja senzacionalen film.

Iz Hollywooda javljajo, da se je znan filmski zvezdnik Charlie Chaplin odločil, da se preseli za delj časa v neko blaznico, kjer bo preživel nekaj tednov kot pacient, nekaj časa pa kot sluga. Chaplin pripravlja nov film, ki bo velika senzacija. V filmu bo igral Chaplin ulogo sluga v blaznici, ki je bolj blazen nego pacienti sami.

Redarski kapetan kot — goljuf.

Budimpeštanska policija je morala te dni aretirati policijskega kapetana dr. Ladislava Fekete, ki je bil šele nedavno premeščen iz Stolnega Belega grada v Budimpešto in je tu izvršil celo vrsto prevar. Bavil se je s sportom, zlasti s konjskimi dirkami, in je pri tem izgubil mnogo denarja.

Enotna organizacija ruskih emigrantov.

Po dolgih pogajanjih so se ruski emigranti raznih struj končno zedinili v enotno zvezo s sedežem v Parizu. Svrha zveze je, da pripravijo novo borbo za nacionalno revolucijo v Rusiji proti so-

Tajna mrkega dola

(The Boscombe Valley Mystery.)

Angleški napisal A. Conan Doyle. Poslovenil K. Savec.

»Konec smotke ni jemal v usta, torej je rabil ustnik. Konček je odrezal, ni ga odgriznil, a rez ni bil gladek; iz tega sem zaključil, da je rezal s topo kosturo.

»Holmes,« sem dejal, »ujeli ste moža v mrežo, iz katere ne uide, in rešili ste nedolžno bitje tako gotovo, kakor da ste prerezali vrh, na kateri je že visel. Dobro vidim, kam vse to meri. Krivec je...«

»Gospod Ivan Turner,« je zaklical natak, odprši vrata najine sprejemnice in vpustivši gosta.

Prišlec je bil čudna in zanimiva prikazen. Po počasnem, šepavem koraku in po upognjenem hrbtu bi bil človek sodil, da so možaku že odpovedale vse moči; a trde, globoko zarezane poteze sirovega lica in ogromni udje so pričali, da je bil telesno in duševno še vedno nenavadno jak. Kuštrova brada, sivkasti lasje in naježene obrvi so mu dajali nekak častljiv in vpliven izraz, toda lice mu je bilo pepeasto, ustnice in robovi nosnice so bili modrikasti. Mahoma mi je bilo jasno, da ga je grudlila dolgotrajna bolezen, ki ga spravi kmalu v grob.

»Prosim, sedite na počivalnik,« ga je prijazno povabil Holmes. »Ali ste preleli moje pisemce?«

»Da, logar mi ga je prinesel. Pravite, da želite, naj pridem k vam, ako hočem prepričati spotiko.«

»Mislim sem si: ko bi še, v dvorec, bi ljudje brbrali.«

»In čemu ste me pozvali k sebi?« Vrgel je na mojega tovariša zdvojen, truden pogled, kakor bi mu bil odgovor že znan.

»Da,« je dejal Holmes, odgovarjajoč bolj na pogled ko na vprašanje. »Tako je. Vsa stvar z Mac Carthyjem mi je znana.«

Starec je skrfl obraz v roke. »Bog mi prizanesi!« je vzkliknil. »A nikoli bi ne bil dovolil, da se mladeniču pripeti kaj zalega. Zatrijumem z besedo, da bi bil vse povedal, ko bi ga bila porota obsodila.«

»Drago mi je, da tako govorite,« je resno menil Holmes.

»Že zdaj bi bil vse razkril, da mi ni bilo do mojega dragega dekleta. Srce bi ji bilo strlo — saj ji tako in tako počel srce, ko bo čula, da se me zapri.«

»Ni treba, da pride do tega,« je rekel Holmes.

»Kaj?!«

»Jaz nisem uradni redar. Vaša hčer-

ka me je prosila, naj pojasnim zagneten slučaj in v njenem rajonu dejstvujem. Toda mladega Mac Carthyja je treba osvoboditi.«

»Umiram!« je vzdihnil stari Turner. »Sladkorna bolezen me ubija že mnogo let. Zdravnik mi pravi, da ni gotovo, ali bom živel še mesec dni. Rajši bi pa le umrl pod svojim krovom kakor v ječi.«

Holmes je vstal in stopil k mizi; vzela je pero in položila na mizo zvezjen listin.

»Povejte nam vso resnico,« je velil. »Zapišem dejstva, ki jih podpišete, Watson pa bo za svedoka. V skrajni sili lahko pokažem Vašo izpoved, da rešim mladega moža. Obljubim vam pa, da uporabim listino le v skrajni sili.«

»Meni je vseeno,« je dejal starec. »Saj ne vem, ali bom do porotne razprave živel; zame ni ni, toda Alici bi hotel prilraniti grozni udarec. Sedaj vam pa pojasnim vso stvar; dolgo je trajalo, preden sem izvršil svojo nakano, a povedati ni težko, kako se je vse zgodilo.«

»Rajnega Mac Carthyja niste poznali, a verjemite mi, če vam rečem, da je bil sam hudič v človeški podobi. Bog Vas varuj takih kremplev! Dvajset let me je tiščal za vrat in mi ni dal dihati. Najprej vam povem, kako se je dogodilo, da sem mu prišel v pest;«

V šestdesetih letih sem bil v rudnikih. Mlad fant sem bil tedaj, vročekrven in lahkomišeln, pripravljen, da se lotim česar koli; začel sem v slabo tovarišijo, začel piti, in ker nisem bil srečen v jami, sem uskočil v grmoyje; z eno besedo, postal sem to, komur tu na Angleškem pravite počestni tolovaj. Šest nas je bilo in živeli smo razuzdano, divje, brezskrbno življenje; tuintam smo izropali kako naselbino ali pa smo prežali na vozove, namenjene iz rudnikov v mesto. Vzdeli so mi ime 'Črni Jakec iz Ballarata' in še danes se spominjajo naše Ballaratske čete'.

»Nekega dne se je napotil voz z zlatom iz Ballarata v Melbourne. Prežali smo nanj in ga obkolili. Šest oboroženih jahačev je stražilo zlato; tudi nas je bilo šest in stvar je bila precej nevarna. Toda že s prvimi streli smo vrgli štiri čuvaje iz sedla, a preden smo se polastili voza, so padli tudi na naši strani trije možje. Pritisnem samokres vozniku na čelo — bil je baš tale Mac Carthy. Oh, kako mi je žal, da ga nisem tedaj upihnil; usmilil sem se ga, daš sem videl, kako je upiral vame svoje drobne, zlobne oči, kakor bi si bil hotel zapomniti sleherni črtico mojega lica. Srečno smo odnesli zlato in peče: bili smo bogati možje in popihnili smo je na Angleško, ne da bi bil kdo kaj sumil o našem zločinu.

»Tu sem se ločil od svojih starih drugov z namenom, da si kje kupim posestvo, kjer bi živel v miru in pokojju kot spoštovan mož. Nameril sem se na to posestvo, bilo je baš tedaj na prodaj. Kmalu sem začel ljudem izkazovati dobroto, da malo popravim, kar sem bil zagrešil v življenju. Tudi oženil sem se in dasi mi je žena umrla v mladih letih, mi je le pustila mojo Alico. Še ko je bila majhno detetce, se mi je zdela, da me vodi njena slaba ročica po pravem potu kakor še nihče do tistih dob. Z eno besedo, postal sem nov človek in trudil sem se, da popravim, kar sem nekdanj hudega storil. Vse je šlo kakor po ioju, a nenadoma se pojavi Mac Carthy in me zgrabi za vrat.

»Napotil sem se bil v mesto, da kupim neko posestvo, kar ga srečam v Regentski ulici — prav po beraško je bil opravljen in malone bos.

»Tu sva. Jakec, je zahreščal in me prijel za rame; kot prava sorodnika tebova ljubila. Dva sva, jaz in moj sin, saj naju lahko prehraniš. Če nečeš — Angleška je prav lep kraj, ki se ponša z dobrimi zakoni in kjer ti je vselej redar tako blizu, da ga lahko pozoveš, kadar te je vojja.«

»Priselila sta se torej k nam v zapadne kraje in ni bilo moči se ju iznebiti ne izlepa ne izgrda; tu sta živela odtistihmal brez najemnine na mojem najboljšem zemljišču. Zame ni bilo več ne počitka ne miru ne pozabe; kamorkoli sem krenil, povsod me je srečavalo njegovo prekanjeno se smehljajoče lice. Še hujše me je pritisnilo, ko je vzraslo moje dete: le prekma'u je namreč spoznal, kako se bojim, da bi izvedela Alica za mojo preteklost in da sem radinje v večiem strahu kakor radi redarstva. Česar koli si je želel, vse je moral imeti, in vse sem mu dal brez ugovora; zemljo, denar, hišo; končno pa je segel po stvari, ki mi je nisem mogel dati. Zahteval je Alico.

»Lejte, sin mu je bil odraste in tako je bila dorasla tudi moja hčerka. Ker mu je bilo znano, da sem šibkega zdravja, se mu je porodila v srcu zelo vabeča misel: kako bi bilo, da mu fant vse podeduje, kar g'eštam. Toda postavil sem se mu po robu; ostal sem trd ko kamen. Nisem hotel, da se njegova prokleta kri strne z mojo. Saj fanta nisem črtel; toda po njegovih žilah se je pretakala očetova kri in to mi je zadostovalo. Ker se nisem dal omeščati, mi je začel stari Mac Carthy groziti. Rogal sem se mu in mu odgovarjal, naj stori, kar hoče. Pri jezercu bi se naj bila zadnjič sestala, da stvar končno urediva.

»Ko sem prišel v Mrki dol, sem starega našel v pomenkih s sinom. Prižgem si smotko in čakam za drevsom, da sin odide. Ko ju tako poslušam, mi vzvrev ves iad in čemer, ki se je toliko let v meni nabiral. Lo-

pov je sili sina, naj vzame mojo hčerko; govoril je o stvari tako prezirno, kakor bi bila moja Alica počestna vlačuga. V glavi se mi je zavrtelo, ko sem ugibal, da bi moje edino bogastvo na svetu, moja hčerka, mogla pasti v take roke. Ali mi ni bilo moči presekatati vezli, ki so naju spajale? Saj sem bil breznažno zapisan smrti. Dasi sem bil pri polni zavesti in telesno še precej jak, sem le vedel, da so moji dnevi šteti in da je moja usoda zapečaćena. Toda moje dobro ime in moja hčerka?! Oboje bi laiko rešil, ko bi le mogel zavezati lopovu gnili jezik. Nekoliko trenutkov pozneje sem to tudi storil, gospod Holmes, in verujete mi, da bi storil to iznova, ko bi bilo potrebno. Četudi sem zagrešil hud zločin, ne pozabite dejstva: živel sem tako mučeniško življenje, da sem se že dolgo spokoril tudi za svoj zadnji greh. A da bi zašla moja hčerka v isto mrežo, ki je dušila mene, tega nisem smel dovoliti. Pobil sem ga tako hiadnokrvno, kakor bi bil uničil gnilo in strupeno zver. Njegov krik je prizval sina; a dotlej sem se moral vrniti po plašč, ki sem ga bil izgubil na begu. To je vsa istina, gospod, tako se je stvar zgodila.«

»Jaz nisem pozvan, da bi Vas sodil,« je rekel Holmes, ko je bil starec podpisal zapisnik. »prosim le Boga, naj me nikoli ne uvede v tako izkušnjava.«

»Jaz tega ne prosim, gospod. In kaj mislite storiti?«

»Ker upoštevam Vaše zdravje, ni česar. Saj sami vidite, da bodete kmalu odgovarjali za svoje dejanje pred višjim sodiščem, kakor je porotno. Spravl bom Vašo izpoved; ko bi Mac Carthyja obsodili, jo bom moral uporabiti. Če ne, je ne bo videlo človeško oko. Vašo tajno bodeva zvesto čuvala, in to zdaj, ko še živite, a tudi po Vaši smrti.«

»Zbogom torej!« je dejal starec slovesno. »Na smrti postelji Vama bo toliko lažje, če se bodeta spomnila, koliko miru sta naklonila mojemu zadnjemu ležišču.«

Vsa njegova ogromna postava je drgetala, ko se je opotekal iz sofe.

»Bog nama prizanesi!« je vzdihnil Holmes po dolgem molku. »Zakaj se neki usoda tako kruto igra z nami ubogimi grešniki, ki si ne znamo pomagati!«

Porota je Mac Carthyja oprostila, in to radi mnogih ugovorov, ki jih je napisal Holmes in predložil obrambnemu svetu. Stari Turner je živel še sedem mesecev po tistem pomenku s Holmesom; zdaj pa je že pod gruddo. Vse kaže, da se hosta Mac Carthyjev sin in Turnerjeva hčerka kmalu poročila, ne da bi kaj vedeja o temnem oblaku, ki ju je nekoč ograjal.

KONEC.

Sobo v villi

blizu parka oddam boljsemu gospodu, Trubarjeva ulica 11, I. nadstr. 3015

Sprejemem tako!

krojaškega pomočnika za velike komade, A. Grandič, Vetrinjska ulica 22, 3016

Vzgojitelica,

s perfektnim znanjem francoščine želi vstopiti v službo k nemško govoreči rodbini. Igra dobro klavir. Ponudbe na upravo pod »Lahko takoj«. 3017

Posestvo s trgovino

na deželi kupim. Plačam 2 do 300.000 dinarjev. Ponudbe na Nagode, Slovenska Bistrica. 3018

Službo išče

absolvent Zadrufne šole in Legatovega tečaja. Vojašine prost. Vajen tudi konj in drugega dela. Naslov v upr. Večernika. 3019

Avto »Fort«

z 1½ ton se radi odpotovanja takoj proda. Vpraša se pri Greif Francu, Spodnje Hoče. 3022

Prodaj

6 trodelnih okenj z rolo in tračno žago, vse iz železa. Vprašati pri Lovro Smogavc, Maribor, Jelačičeva ulica 12. 3007

Oddam

zaprti stanovanje, kuhinjo, dve sobi in vrt. Alfiževa ulica 5. 3012

Stanovanje,

sobo in kuhinjo oddam s 1. novembrom mirni stranki. Naslov v upravi lista. 3001

Spalnico mehko,

pobarvano, prodam za Din 2.500. Strossmayerjeva ulica 10. 3021

Gramofone popravlja precizno le mehnična delavnica JUSTIN GUSTINČIČ, Maribor, Tattenbachova ulica 14. Istotam velika izbira najboljših gramofonov znamke »Columbia« in gramofonskih plošč. 602

Elektroinštalacije,

montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopij vsaka montažna popravila, popravila motorjev najcenejše izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni ceni. XII

Sobo in črkoslikanje,

vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Dve peči znamke »Lutz«

ceneno na prodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 1000

Zimske nogavice,

rokavice, pletenine ter vse druge modne potrebščine v modni trgovini

Anton Paš, Maribor, Slovenska ul. 4.

Vsi sveti se bližajo!

Nagrobne napise, nagrobne svetiljke, nagrobne ograje

hitro in ceneno renovira slikarski mojster

Martin Safran Maribor

Frančiškanska ulica št. 12

Moderne pletenine

kakor golf jopice obleke puloverje veste

otroške obleke

nogavice za moške in ženske

v vseh barvah in po meri izdeluje

pletarna L. Golob, Maribor Orožnova ulica 6. 2746

Drage gospodinje!

Ne samo ob petkih, temveč vsaki dan dobite lahko sveže ribe pri ribji stojnici na Glavnem trgu nasproti kavarne Tement in v delikatesni trgovini!

L. UHLER

Sveža pošiljatev rib!

Morski latovi, cableau, fogaši, krapl, ruske in ščuke. Ravnotam se dobi dnevno sveža divjačina in perutnina (Slov. lovskega društva, podružnica Maribor), po najnižjih dnevni cenah. XLI